

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὸ «Σφυρί».

¶ Μεταξὺ τῶν πρωτοτύπων θεατρικῶν ἔργων, ποῦ ἐπαίχθησαν τελευταίως, εἶναι καὶ τὸ «Σφυρί» — ἓνα διαλογικὸν μονόπρακτον δράμα τῆς κυρίας Εἰρήνης Δημητρακοπούλου. Καὶ ἀληθινὰ — χωρὶς φιλολογικὴν ἢ ἄλλην προκατάληψιν — εἶναι τὸ «Σφυρί» ἐν ἀπὸ τὰ πλέον πρωτότυπα ἑλληνικὰ δράματα. Ὅχι κατὰ τὴν πλοκὴν τοῦ μύθου καὶ κατὰ τὴν σκηνικὴν οἰκονομίαν ἢ κατὰ τὰς θεμελιώδεις ιδέας του — τοῦ εἶδους αὐτοῦ πρωτοτυπία δὲν ὑπάρχει εἰς κανέν ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ ἔργα — ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ιδεῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀντίληψιν τῶν ψυχολογικῶν ἐκδηλώσεων, μάλιστα δὲ ὡς πρὸς τὸν ζωντανὸν καὶ ἀπροσποίητον λυρισμὸν του.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἀπλουστάτου. Ἕνας γλύπτης — καλλιτέχνης κατὰ τὸν νοῦν καὶ κατὰ τὸ αἶσθημα — κατασκευάζων ἐπὶ παραγγελίᾳ τὴν προτομὴν μιᾶς κόρης κολακεύεται ἀπὸ τὴν προσποιητὴν ἀπλότητα καὶ τὴν ὑπολογισμένην ἀφέλειαν τῆς κόρης· αὐτῆς καὶ πλασμένος διὰ τὰς ἰδανικὰς ἀφοσιώσεις καὶ τὴν εὐγενεστέραν ἀγάπην, τῆς φανερώνει εἰς μίαν στιγμὴν ψυχικῆς ἐκρήξεως τὸν ἔρωτά του. Εἰς τὴν ἐκμηστήρευσιν του σχεδὸν ἀθέλητα παρασύρεται ἀπὸ τὴν ἐρωτότροπον ἐπιτηδεσίαν τῆς ἡ, καλῆτερα, ἀπὸ τὴν ἐπιτηδείαν ἐρωτοτροπίαν τῆς. Ἐκείνη, κόρη τοῦ καλοῦ λεγομένου κόσμου, ἐξασκημένη εἰς τὴν διπλοφάνειαν τοῦ χαρακτήρος — ιδιότητα ποῦ ἀνάπτυξαν νοσηρὰ εἰς τὴν ἐποχὴν μας οἱ κοινωνικοὶ ὄροι καὶ αἱ συνθήκαι τῆς ἀνατροφῆς μας — προικισμένη δὲ μετὰ τὴν ἐπιτολαίαν ἀφομοιωτικότητα τῶν ἀγόνων ψυχῶν, ὥστε νὰ ἤμπορῇ μετὰ ἴσην ἐπιτυχίαν νὰ μικρολογῇ διὰ κάθε ματαιόδοξον ὑλικότητα καὶ ν' ἀοριστολογῇ διὰ κάθε φιλόδοξον ἰδεαλισμὸν, κατορθώνει νὰ παρακολουθῇ τὸν καλλιτέχνην εἰς τὰς αἰσθηματικὰς περιπλανήσεις τῆς σκέψεως καὶ νὰ συμπληρῶν τὰς λυρικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ψυχῆς του.

Τοιοτοτρόπως μορφώνεται μετὰ τοῦ γλύπτου καὶ τῆς κόρης ἓνας διάλογος ἀληθινὰ ὥραιος· εἰς τὴν μορφήν καὶ δημιουργικὸς εἰς τὴν ἐμπνευσιν, παρεκτεινόμενος ἴσως ὀλίγω περισσότερον παρ' ὅτι χρειάζεται ἡ σκηνικὴ δράσις. Ὁ διάλογος δὲ αὐτὸς ποῦ τὸν διακρίνει κυρίως χαρακτηριστικὸς λυρισμός, ἔχει ψυχολογικὰ σημεῖα πραγματικὰ καὶ δυνατὰ, ποῦ ἔχουν κάποιαν ὥμην καὶ συνεπῶς βαθειὰ δραματικὴν ἀπλότητα, ἀπαρτήρητην εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀπροσέκτων. Τοιοτοτρόπως, ὅταν ὁ γλύπτης λέγει πῶς δὲν αἰσθάνθηκε ποτέ χαράν, ἐκείνη ἐρωτᾷ μετὰ παιδικότητα ποῦ εἶναι ἀνταπέργισμα δασκαλευμένης πονηρίας καὶ ποῦ ἔχει τὴν περὶ λόγον εἰρωνεῖαν τῶν ἀσυνειδήτων πρὸς τοὺς αἰσθαντικούς. «Τί θὰ εἶπῃ χαρὰ; Δὲν ξέρω. — Καὶ λυτῇ, τί θὰ εἶπῃ λύπη; Μπα! δὲν ξέρω. Τί κουτὴ ποῦ εἶμαι!» — Καὶ παρακάτω μετὰ τὴν χονδροειδῶς πρακτικὴν ἀντίληψιν τῶν συνήθων ἀνθρώπων, ποῦ ἀποβλέπουν πάντοτε εἰς τὸ ἄμεσον ὑλικὸν ἀποτέλεσμα τῶν πραγμάτων ἐκστομίζει πάλιν ἡ ἰδία τὸν ἐνστικτον σαρκασμὸν πρὸς τὴν αἰσθηματικότητα καὶ τὴν ἰδεολογίαν. «Σὰς ἀρέσω; Τότε πάρτε με».

Κατὰ διάμεσον τῶν δύο ἀντιθέτων χαρακτήρων, ἐνωτικὸς τύπος· εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀρμονίαν — καθὼς θὰ ἔλεγεν ἓνας φιλοσοφικὸς παρατηρητὴς — ἐμφανίζεται κάποιος φίλος τοῦ καλλιτέχνου, ἀνθρωπο· τοῦ χρηματιστηρίου, πεζός, πρακτικὸς, ἀλλὰ προικισμένος μετὰ τὸν κοινὸν νοῦν καὶ τὴν σχετικὴν εὐθύτητα — ἐκείνην ποῦ μᾶς ὀρίζουν αἱ ἀπὸ καθέδρας ἥθικαι ἀντιλήψεις καὶ ποῦ τὴν προσταθεῖν οἱ νόμοι. Χρησιμεύει νὰ διακόψῃ τὸν διάλογον τοῦ γλύπτου καὶ τῆς κόρης καὶ ὅταν αὐτὴ μετ' ὀλίγον ἀποσύρεται παρέχουσα εἰς τὸν καλλιτέχνην καὶ διὰ τὸν τελευταῖον τῆς λέξεων ἀπόφραξιν· μέλλοντος μεστοῦ ἰδανικῶν ἀπολαύσεων «νὰ τὸ ξέρω — λέγει — ποτε θὰ ἐλθῇτε γιὰ νὰ πλέξω στεφάνια...», παρουσιάζεται ἐκεῖνος ἀγαθὸς ἐχθρὸς καὶ καλόγνωμος πολεμιστὴς τῆς αἰσθηματικότητος καὶ τῆς ἰδεολογίας

τοῦ φίλου του. Δυσπιστεῖ πρὸς τὴν γυναῖκα, μάλιστα τὴν αἰσθηματολόγον γυναῖκα, μετὰ κάποιαν ἀποφθεγματικότητα ποῦ ἐνθυμίζει τὸν προορισμὸν τοῦ χοροῦ καὶ τῶν χορικῶν στροφῶν εἰς τὸ ἀρχαῖον δράμα. Προλέγει εἰς τὸν φίλον του πῶς θὰ βγῇ γρήγορα ἀπὸ τὴν μεθυστικὴν πλάνην του καὶ ἡ προφητεία του δὲν ἀργεῖ νὰ ἐπαληθεύσῃ. Ὀλίγον ἀπὸ μηχανῆς θεοῦ ἐμφανίζεται ὁ μνηστὴρ τῆς κόρης — ἓνας κοινὸς τύπος γαστροκόρου καὶ δηλώνων τὴν ιδιότητά του — ἐπιμελῶς ἀποκρῦβεισιν ἀπὸ τὴν φιλάρεσκον κόρην — ἐπιδοκιμαῖ κατὰ βλακώδη ἀντίληψιν τὴν προτομὴν καὶ πληρώνει κατὰ τὴν ἐκτίμησιν του τὸν κόπον, ὅχι τὴν ἀξίαν, τοῦ γλύπτου. Καὶ ὁ γλύπτης ὅταν ἀπέμεινε μόνος, μετὰ τὸς ἀγαπητοὺς του, μετὰ τὴν μητέρα του ποῦ θέλει νὰ παρουσιάσῃ τὴν ἀπλότητα τοῦ παλαιοῦ καιροῦ καὶ μετὰ τὸν φίλον του, τὸν ἀγαθὸν ἐχθρὸν τῆς αἰσθηματικότητος, ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὴν διάφρευσιν τῶν ὄνείρων του, ἀηδιασμένος ἀπὸ τὴν πλάνην, συντριμμένος ἀπὸ τὴν ὁδύνην δὲν συνθηκολογεῖ μετὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ὑλικῆς ζωῆς, ἀπορρίπτει τὰ χρήματα καὶ θρυμματίζει τὴν προτομὴν. «Ἀψυχε; — λέγει — ἦσαν κ' ἡ δύο».

Αὐτὸ εἶναι τὸ δράμα καὶ μετὰ τὴν ἀνωτέρω ἀνάλυσιν του δὲν ὑπάρχει πολὺ ἀκόμη στάδιον κριτικῆς. Ἕνας ἰδιόρρυθμος καὶ πρωτότυπος λυρισμός, δροσιμένος ἀπὸ ἀληθινὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ψυχῆς (ὑπερβολικὸς κάποτε), χαρακτηρίζει τὸν διάλογον, ποῦ ἡμποροῦσε ἴσως νὰ εἶναι συντομώτερος χωρὶς νὰ ἐξασθενήσῃ ἡ σκέψις ἢ νὰ μειωθῇ ἡ ἐξαρσις. Μία ἐξακριβωμένη ψυχολογία τοῦ νεωτέρου τύπου τῆς φιλαρέσκου γυναίκας καὶ τῆς ποιητικῆς τρυφερότητος τοῦ ἀληθινοῦ καλλιτέχνου διατυπώνεται καλὰ εἰς τὸ μικρὸν δράμα, ποῦ ἔχει παρ' ὅλας τὰς μικροελλείψεις του ἐσωτερικὴν ἀξίαν μεγαλιτέραν ἀπὸ ἄλλα πομπωδέστερα καὶ πολὺπρακτα δράματα τῶν συγγραφέων μας. Ἡ ποιητικὴ ἔμπνευσις τῆς κ. Εἰρ. Δημητρακοπούλου ἢ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας — διατὶ τάχα ἡ φιλολογικῶς ἀσυνειδίχτη διπλωματία — διατυπωμένη εἰς δραματικὴν μορφήν μᾶς ὑπόκειται δόκιμα ἔργα καὶ πραγματικῶς καλλιτεχνικά. Μέχρι τίνος σημείου; Αὐτὸ θὰ μᾶς τὸ ὑποδείξῃ τὸ δεύτερον ἴσω· ἢ καὶ τὸ τρίτον τὸ πολὺ θεατρικὸν ἔργον.

Ἀρέτας

Τὰ «Χαμίνια». — Το 97. — Ἐμπρὸς μᾶρς! —

Τὰ «Συναλλάγματα». — Ὁ «Κονταξεδιούλης».

— Ὁ «Σύλλογος τῶν ἀγάμων». — Το

«Χαλασμένο σπῆτι».

Τὰ «Χαμίνια» εἶνε μία ἐξυπνοτάτη ἡθογραφία τῶν μικρολοποδιτῶν, τύπων οἱ ὅποιοι ἀφθονοῦν εἰς ὅλας τὰς κοινωνίας. Ὅσοι εἶδαν τὸν Ἀρσέν Λουπέν, τὸν Φυσέκην, τὸν Ροκαμβόλ, τοὺς «Λωποδύτας» ἔχουν μίαν χαρακτηριστικὴν ἐντύπωσιν τῶν μικρῶν αὐτῶν διαβόλων τῶν ὁποίων ἡ πονηρία, ἡ ἰταυότης καὶ ἡ ἐτοιμότης δίδουν περὶ ὅσα ὥστε νὰ διαφεύγουν ἀπὸ τοὺς πάντοτε νυσταλέους; φρουροὺς τῆς τάξεως. Ἄλλ' ἂν δὲν εἶνε πρωτότυπον τὸ ἔργον τοῦ κ. Δελιακατέγινη εἶνε ἔξυπνον καὶ μετὰ θεατρικὴν πειραγγραμμένον, μετὰ γοργότητα καὶ ποιμίαν σκηνῶν εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἰχαριστῇ τὸν θεατὴν. Ὑπόθεσιν κυρίως εἰπεῖν δὲν ἔχει· εἶνε ἀλληλουχία σκηνῶν διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ἡ τσακινιὰ τοῦ κραιπτέρου τῶν λωποδυτῶν Ποντίκη, ἐκπροσωποῦντος τὴν λαϊκὴν εὐφυλογίαν τὴν τόσῃ ἐν τῇ ἀφέλειᾳ τῆς δικτικῆς. Αἱ σκηναὶ αὐταὶ συνδέονται διὰ κωμικῶν ἐπεισοδίων, τὰ ὅποια εἶνε βεβαίως ἀπίθανα, ἀλλ' ἐν τῇ ὑπερβολῇ των τελείως διακομωδοῦν τὰ ἀστενομακά χάλια. Κυρίως τὸ σημεῖον τῆς δράσεως τοῦ Ποντίκη εἶνε ἡ παρασκευασθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ παρανόησις, καθ' ἣν ὁ ὑπενωματάρχης συλλαμβάνει ἀντὶ τοῦ λωποδυτοῦ τὸν υἱὸν τῆς λωποδυτικῆς. Τὸ τέλος εἶνε πλήρες ἀπροόπτων, τὰ ὅποια διεγείρουν τοῦ θεατοῦ τὸ ἐνδιαφέρον. Πῶς θὰ κατάρθωνε μετὰ τόσα ἀνδραγαθήματα ὁ Ποντίκης νὰ ἀθωωθῇ πανηγυρικῶς, συνηγοροῦντων ὁλων τῶν ὑπ' αὐ-

τοῦ λωποδυτηθέντων, δὲν ἦτο εὐκόλον. Ἐχρειάζετο ἡ εὐφυΐα τοῦ κ. Δεληκατερίνη, ἡ σκηναϊκὴ πείρα καὶ ἡ παρατηρητικότης αὐτοῦ διὰ νὰ παρουσιάσῃ τόσον ἐπιτυχῶς διαγεγραμμένον; χαρακτήρα.

Ἡ κ. Κοτοπούλη τελεία ὡς Ποντίκη; διαπλάσασα ἓνα νέον ῥόλον. Ὁ κ. Σαγιώρ ὡς ὑπενωμοτάρχης προσέθεσε μίαν ζηλευτὴν ἐπὶ ἐπιτυχίαν. Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν θεατρικογράφων μα; δὲν θὰ ἠμποροῦσε τελειότερον νὰ γράψῃ «Χαμίνια», οὔτε ἡθοιοποιοὶ ἄλλοι ἀπὸ τὴν Κοτοπούλη καὶ τὸν Σαγιώρ νὰ ἐνσαρκώσουν ἐπιτυχέστερον τοῦ; δύο τύπου; λωποδύτου καὶ ὑπενωμοτάρχου.

Τὸ «97» ἦτο μία παράτολμος; ἀπόπειρα ὅπως μᾶ; ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν μνήμην μίαν ἀπογοήτευσιν, τῆς ὁποίας ἡ ἐντύπωσις παραμένει ἐπὶ ἀκμαίᾳ. Οὐδ' εἶνε ὁ ψευτοπόλεμος; ἐκεῖνος; θέμα διὰ νὰ τὸ πραγματευθῇ εἰς εὐσυνειδήτου; δραματικῶς; συγγραφεύς. «Οὐκ μόνον διότι εἶνε νοσθαὶ αἱ ἐντυπώσεις, ἀλλὰ διότι ἀνακαλεῖ σκηναῖς; αἰσχύνῃς; ἀπὸ τὰς; ὁποίας; μόνον δυσφορίαν ἔχει τις ν' ἀντλήσῃ, πολὺ δ' ἄμφοιβον ἂν θὰ ὑπάρξῃ διδάγμα τι. Ὁ κ. Ἀσπρέας; ὅστι; προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ ἐσκηνοποιεῖ λαϊκὰ θέματα, προσεπάθησε νὰ διαφύγῃ τὸν σκόπελον, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσε; ἀνέμιξε τὰ; νοσοκόμου; αἱ ὁποῖαι πηγαινοέρχονται, περιποιούμεναι ἀντὶ τῶν ἀρρώστων τοῦ; ἐρωμένου; των. Δράσις; δὲν ὑπάρχει καμμία. Ἄν δὲν ὑπῆρχον δύο τρία στρατιωτικὰ παραγγέλματα, μὲ τὰ ὁποῖα ὁμοιοτύπως; τελειώνει ἡ α' καὶ ἡ β' πράξις, ἠμποροῦσε νὰ θεωρηθῇ τὸ «97» κοινωνικὸν ἔργον καὶ οὐκ στρατιωτικόν. Ἡ γ' πράξις εἶνε θεατρικώτερα. Δὲν λείπει οὔτε ἡ ρητορεία ἐνδὸς; ἀξιοματικῶς; ἐπιρρίπτοντος; μὲ στόμφον τὰς; εὐθύνας; τῆς; ὑποχωρήσεως; εἰς τοὺς; ἀρχηγούς; οὔτε αἱ ἀλλόφρονες; κραυγαὶ τῆς; ἡρωίδος; θεωμένης; εἰς τὰ παρασκήνια τὸν νεκρὸν τοῦ λοχαγοῦ—ἂν καὶ πατριωτικώτερον θὸ ἦτο ἀντὶ ὑστερικοῦ κομποῦ νὰ ἔλεγε δύο λόγια ὑπερήφανα διὰ τέτοιον ἡρωϊκὸν θάνατον ἢ κόρη ἡ ὁποία ὑποτίθεται ὅτι ὡς νοσοκόμῳ θὰ ἔκρυβε κἀποῖαν γενναϊότητα εἰς τὴν ψυχὴν—οὔτε τὸ θεατρικὸν πυροτέχνημα τῆς; πυρπολήσεως; τοῦ νοσοκομείου διὰ νὰ μὴ ποδοπατηθῇ ὁ προσφιλέτης; νεκρός.

Τὸ «97» δὲν εἶνε οὔτε διὰ τοῦ; ὀλίγου; οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ εὗρουν τεχνικὰ; πλεονεκτήματα, οὔτε διὰ τοῦ; πολλοῦ; οἱ ὁποῖοι βλέπουν μόνον τὴν εἰκόνα τῆς; ταπεινώσεως.

Εὐφρέστερο; ὑπῆρξεν ὁ κ. Τ. Σταθόπουλος; μὲ τὸ «Ἐμπεδ; μάρις;». Τὸ Γουδί, ὁ «Στρατιωτικῶς; σύνδεσμος;», ἐνέπνευσαν τὸν γνωστὸν χρονογράφον ὅπως; προκαλεῖ ἐνθουσιασμόν καὶ ζητωκραυγὰς. Οὕτω, τὸ θεατρὸν ἀπέκτησε καὶ νέον προορισμόν, Ἀνεξαρτήτου Πολιτικοῦ Κέντρου!

Ἡ κυριώτερα εὐφυΐα τοῦ συγγραφέως; εἶνε ἡ ἐκμετάλλευσις; τῆς; ψυχολογικῆς; στιγμῆς. Εἰς τὴν γενικὴν ἐπαναστασιν κατὰ τοῦ οἰκτοῦ καθεστῶτος; εἰς τὴν πάγκοινον κραυγὴν ὑπὲρ ἀνορθώσεως; μεταφέρει τὴν ρητορικὴν ἀπὸ τῶν πλατειῶν ἐπὶ σκηναῖς; θεραπεύσας; τὰς; ἀδυναμίας; τοῦ κοινοῦ μὲ ἀρκετὴν δύναμιν φράσεως.

Ὁ κ. Ποριώτης; ἀνεδείχθη ἄριστος; μεταφραστής. Ὁ καλλίτερος; ἴσως; μεταφραστής; τοῦ παρ' ἡμῖν θεάτρου. Ἐνόμισεν ὁμῶς; ὅτι ἦτο εὐκόλον νὰ γίνῃ καὶ συγγραφεύς. Ἄλλ' ἡ ἀπόστασις; εἶνε πολὺ μεγάλη καὶ τὸ πρῶτον ἔργον του, τὰ «Συναλλάγματα» ἀπέτυχαν οἰκτοῦς; διαμαρτυρηθέντων ἀντ' αὐτῶν, τῶν θεατῶν. Ἡ ὑπόθεσις; ἦτο πολὺ καλὴ. Ἀλλὰ τὴν ἐπραγματεύθη πολὺ ὑνωτιστικὰ. Πρόκειται περὶ τῶν ἀνυπᾶνδρων κοριτσιῶν, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ; γονεῖς; εἶνε τὰ χειρότερα συναλλάγματα, πληρωτέα ἐπὶ τῇ ὄψει, ἣτις; δὲν εἶνε πάντοτε; ἀξιοθέατος; ὅσῳ δὲ ἡ ὄψις; εἶνε κοινοτέρα, τόσῳ ἡ πληρωμὴ μεγαλειότερα. Ἐνα; πατήρ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἐν συνουκίᾳ τῆς; κόρης; τὸ ἀναλαμβάνει τρία ἄλλα συνουκία, συγγενῶν τοῦ ὑποψηφίου γαμβροῦ. Εἰς τὴν διαπραγματεύσειν αὐτὴν πλέκεται μὲ πολλὴν νοχέλειαν καὶ μελαγχολίαν τὸ ἔργον, ὅπερ ἀγνοεῖ τις; ἂν εἶνε κωμῶδια ἢ δράμα. Ὁ συγγραφεύς; ἐκ τῆς; πολλῆς; του μεταφραστικῆς; ἐργασίας; ἀπεμακρύνθη τῶν ὠραίων

Ἀθηναϊκῶν τύπων τοῦ; ὁποῖου; ἡδύνατο νὰ ἐκμεταλλευθῇ, ἡ ὅλη δὲ διαχείρισις; οὕτως; εἰπεῖν — ἀφ' οὗ ἄλλω; ὁ συγγραφεύς; εἶνε διαχειριστῆς; οἰκονομικῆς; ἐφημερίδος;—τοῦ; θέματος; δὲν ἔχει τίποτε τὸ Ἑλληνικόν. Ἡθέλησε νὰ γράψῃ σοβαρὸν ἔργον καὶ ἐκοίμισε τοὺς; θεατὰς. Διάλογοι καὶ μονόλογοι ἀτελεύτητοι, χωρὶς; ἐνότητι καὶ ἐννοίαν, χωρὶς; κανένα χαρακτήρα, καμμίαν πλοκήν, τὸ δὲ τέλος; ἀτέλεις; ἰδοὺ τὰ «Συναλλάγματα» τὰ ὁποῖα κατεπόνθησαν τοὺς; θεατὰς; μέχρι νευρικότητος;. Καὶ ὅταν ἐτελείωσεν ἡ παράστασις; κανεὶς; δὲν ἐννοίωσε τίποτε, κανεὶς; δὲν ἤξευρε ἂν ἔπρεπε νὰ γέλῃ ἢ νὰ κλαύσῃ.

Ὁ καλλίτερος; κριτικὸς; ἀπεδείχθη ἓνας; θεατῆς; ὅστις; καὶ ἀφ' οὗ ἔπρεπε ἐπὶ τέλους; μαζὶ μὲ τὸ ἔργον καὶ ἡ αὐλαία, αὐτὸς; ἐξηκολοῦθει μακαρίως; νὰ κοιμᾶται βεβήματα, ἐνῶ ἐσχηματίσθη γύρω του κύκλος; θεατῶν ἀποζημιωθέντων μὲ τὸ χαριτωμένον αὐτὸ θέαμα διὰ τὴν τριῶρον ἀνιαρὰν φλαρίαν. Ἰσχυρίσθησαν φίλοι τινε; τοῦ κ. Ποριώτου ὅτι τὸ ἔργον εἶνε διὰ διάβασμα καὶ ὅτι χάνει παριστανόμενον. Ὁ συγγραφεύς; μοῦ εἶνε τόσον συμπαθής; ὥστε σχεδὸν θέλω νὰ συμφωνήσω μὲ τὴν παρήγορον αὐτὴν γνώμην.

Ὁ «Κοντορεβιθούλης;» κωμῶδια φεῦ! τοῦ κ. Χρηστομάνου, εἰς; μαξιλάριον ... 103.

Ὁ «Σύλλογος; τῶν; ἀγάμων» τοῦ κ. Α. Κυριακοῦ ὑπέστη τὸν μοιραῖον θάνατον μετὰ σφοδρὰν ἀντιπολίτευσιν ἀπὸ τῆς; πρώτης; παραστάσεως; ἥτις; καὶ διεκόπη ὡς; ἐκ τῶν; ἀποδοκιμασιῶν. Ὁ Ἐρως; ὅπως; κατήντησε σήμερον, ἀπὸ ἀγγελοῦ; μορτάκος; δρᾷ εἰς; σκηναῖς; αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε εὐφρεῖς; μόνον δὲ προσόν; ἔχουν δύο τρία ὑποφερτὰ τραγουδάκια. Τὸ ἔργον (γ) μ' ὅλας; τὰς; προσπαθείας; τῶν; ἡθοποιῶν ὅπως; τὸ συγκρατήσουν, κατέρρευσε. Ἐδόθη ἐν τούτοις; εὐκαιρία νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ χάρις; τῆς; κ. Νίτσα; Μουστάκα, ἥτις; ὡς; Ἐρως; καὶ ὡς; Μέθη; ἔπαιξε μὲ μεγάλῃν ἐπιτυχίαν καὶ τῆς; μικρᾶς; Δημοτρακοπούλου, ἥτις; ἐπέδειξε; ἐπίζηλα χαρίσματα χορευτρία.

Ὁ κ. Μελάς; ἔχει τάλαντον; δραματικοῦ; συγγραφέως; ἀναμφισβήτητον. Ἡ προτίμησις; του πρὸς; τὰ λαϊκὰ θέματα — τὰ ὁποῖα εἶνε ἀνάγκη ἐν τούτοις; νὰ μελετήσῃ ἀκόμη — συνδυαζομένη μὲ τὴν ἱκανότητα τῆς; πλοκῆς; τῷ; ἐξησφάλισαν τὴν ἐπιτυχίαν. Εἰς τὸ «Κόκκινον; πονακάμισο» πέρνυσι καὶ ἐφέτος; εἰς τὸ «Χαλασμένο; σπῖτι» ἔδωκεν εὐοίωνα δείγματα παρατηρήσεως; καὶ τέχνης.

Τὸ «Χαλασμένο; σπῖτι» ἔχει ζωηρὰν; πλοκήν; ἡ ὑπόθεσις; ἐκτυλίσσεται γοργή, εἰς; ἐπεισόδια τὰ ὁποῖα εἶνε; χαρακτηριστικά.

Ἐνα; πατέρας; ἀφῆκε δύο υἱούς;. Ὁ ἓνας; ἡσυχος; ἄλλ' ἀνίκανος; ὁ ἄλλος; παραλυμένος;. Τὸ σπῖτι τὸ ὁποῖον; παρέλαβαν; πηγαίνει κατὰ διαβόλου. Ἡ γυναῖκα; τοῦ; δευτέρου; καὶ ἡ κόρη; του; παίρνουν τὸν κακὸν δρόμον, ἐνῶ αὐτὸς; μετᾷ; καὶ διασκεδάζει. Ὁ υἱός; του; φθάνει ἀπὸ τὰ ξένα. Παρίσταται; μάρτυς; μᾶς; γενικῆς; ἠθικῆς; διαφθορᾶς; μᾶμμη; γονέων; ἀδελφῆς. Εἰς τὸ πνιγρὸν αὐτὸ περιβάλλον ἡ συνειδήσις; του; δὲν τῷ; ἐπέτρεπε νὰ μένῃ. Καὶ εἰς; μίαν; συνάντησιν; ἀπτόμοτον; μετὰ τοῦ; πατρὸς; αἰτίων; τῆς; οἰκογενειακῆς; καταστροφῆς; τὸν; φρονεῖ; ἀμυνόμενος; καθ' ἣν; στιγμὴν; βεβαιοῦται; ὅτι; εἶναι; νόθος; υἱός; καὶ; φεύγει; ἐλευθερος; πλέον; μακρὰν.

Ἡ ἀξία; τοῦ; ἔργου; ἔγκειται; εἰς τὴν; σκηναϊκὴν; οἰκονομίαν; καὶ; εἰς; τὴν; διαγραφὴν; τῶν; χαρακτηριστῶν. Ἄλλ' ὁ κ. Μελάς; ἠθέλησε; νὰ; συμβολίσῃ; εἰς; τὰ; πρόσωπα; τοῦ; δράματος; του; τὴν; σύγχρονον; ἐθνικὴν; κατάστασιν; καὶ; τοῦτο; ἀπέβη; μειονέκτημα; διότι; δὲν; ἀφῆκε; τὴν; ἔμπνευσίν; του; νὰ; περιστραφῇ; περὶ; τὴν; δραματικὴν; μόνον; θέσιν; ἀλλὰ; τὴν; περιώρισε; ἕνεκα; τῶν; συμβόλων;. Ἡ; ξενολατρεία; ἡ; ὀλιγαρχία; ὁ; λαός; ἡ; ἐπανάστασις; εἶνε; αἱ; ἰδέαι; αἱ; διὰ; τῶν; κυρίων; προσώπων; τοῦ; δράματος; ἐκδηλούμεναι. Τὸ «Χαλασμένο; σπῖτι»; διηγείρε; πολὺ; τὸ; ἐνδιαφέρον; τοῦ; κοινοῦ. Ἀναμφιβόλως; εἶνε; τὸ; καλλίτερον; ἐκ; τῶν; ἐφετεινῶν; δραματικῶν; ἔργων.

Α. Βαρνάβας

Νέα ἔργα δοθέντα κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα.
«Τὸ νοῦ σου στὴν Ἀμέλιαν». — Ταῖρι τῆς «Ζο-
ζέτας» καὶ τῆς «Κοραλλίας».

Γυοῦ - γυοῦ. (Le Roi) ἔξυπνη κωμωδία γραφεῖσα
διὰ συνεργασίας τριῶν Γάλλων συγγραφέων, σκοποῦσα
νὰ διακωμωδήσῃ τοὺς Βασιλεῖς.

Ὁ «εὐθυμὸς χῆρος». Ὁ προπέρουςι δοθεὶς «Ἀν-
θροπὸς τῆς ἡμέρας» τοῦ κ. Μωραϊτίνου ὑπὸ νέον ὄνομα.
Τὸ ὠραιότερόν του ἔργον.

Εὐεργετικά.

Τῆς Μαρίκας Κοτοπούλη ἡ εὐεργετικὴ ἐφέτος
ὑπελείφθη. Δὲν ἔλειψαν βεβαίως τὰ δῶρα καὶ τὰ πολυά-
ριθμα κάνιστρα ἀνθέων, ἀλλὰ τὰ χειροκροτήματα τῶν
θεατῶν δὲν ἦσαν ἐνθουσιώδη, μάλλον τυπικά. Ἡθέ-
λησε τὸ κοινὸν νὰ δείξῃ ὅτι δὲν εἶνε εὐκόλον νὰ χει-
ροκροτῆται ἡ πρός τὸ ἐλαφρόν τροπὴ τοῦ ταλάντου
τῆς, τοῦ τόσοσιν δραματικοῦ ἀλλὰ καὶ τόσοσιν παραμε-

ληθέντος, ὥστε νὰ παρῶδῃ τὴν Γκρίσσαν καὶ νὰ ὑπο-
δύεται τὴν Νέαν γυναῖκα. Εὐτυχῶς ἡ συμπαθὴς καλ-
λιτέχνη ἠγνόησε καὶ αὐτὴ πόσον ἀδικεῖ ἑαυτὴν καὶ
ἐδήλωσεν ὅτι τοῦ λοιποῦ θ' ἀπαρνηθῇ τὰ νούμερα
τῶν ἐπιθεωρήσεων διὰ νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς τὸ δράμα.
Καὶ ἤδη, ὅτε θὰ παραχειμάρσῃ εἰς Παρίσιον, κρατεῖ
πεποίθῃσις ὅτι μὰς ἐπιφυλάσσει ἀληθινὰς συγκινήσεις
δι' ἑαυτὴν δὲ ἀσφαλεῖς νίκας.

Ὁ κ. Ἀντώνιος Βαρνάβας διακρίνεται με-
ταξὺ τῶν κωμικῶν μαζὶ διὰ τὴν ἀφέλειαν καὶ φυσικό-
τητα. Εἶνε χαρακτηριστικὴ ἡ ἐκφρασίς τοῦ προσώπου
του. Εἰς τὰ πλεονεκτήματα αὐτὰ δέον νὰ προστεθῇ
ἡ μεγάλη αὐτοῦ μετριοφροσύνη.

Ε. Δελενάρδος. Ὁ δραματικὸς πρωταγωνιστὴς
τοῦ «Ἀθηναίου» εἰργάσθη ἐφέτος μὲ πολλὴν ζήλον. Ἡ
μεγαλειτέρα του ἐπιτυχία εἶνε εἰς τὸ «Στοιχεῖὸ τοῦ
Πύργου» (Προμάμμη) τοῦ Γκιλπάρστερ. Ρόλος ἀπαι-
τῶν ἐκτακτοῦ ἀντοχῆν. Μὲ τὸ ἔργον αὐτὸ ἐδόθη ἡ
τιμητικὴ του παράστασις εἰς τὸ Δημοτικὸν Θέατρον

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Θεόδωρος Πάλλης

Ἐν Γενεύῃ ἀπέθανεν κατόπιν ἐργασίας συνεισέ-
ρα καὶ τῶν ἐντέρων ὁ διακεκριμένος Ἑλλήν ζωγρά-
φος Θεόδωρος Πάλλης.

Ὁ Πάλλης καίτοι μακρὰν τῆς Ἑλλάδος ζῶν κατὰ τὸ
πλεῖστον ἐν Παρίσιον καὶ τοὺς μῆνας τοῦ χειμῶνος ἐν
Κα'ρῳ, διετήρησε γνήσιον τὸ Ἑλληνικὸν αἰσθημα εἰς
τὴν ἐσωτερικωτέραν ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς. Τὰ θρησκευ-
τικὰ θέματα ὑπῆρξαν καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ καλλιτεχνικὸν
στάδιον τὰ μόνον σχεδὸν τὰ ὅποια τὴν ἀπασχόλησαν καὶ
δι' ὧν ἀνεδείχθη, καὶ μεταξὺ τῶν ξένων καλλιτεχνῶν,
κράτιστος. Ἐχουν τὰ ἔργα του τὸ θέλητρον τῆς ἐκκλη-
σιαστικῆς μυστικοπαθείας. Ἀποφυγὼν τὰς ἀγιογρα-
φίας, ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐξωτερικεύσιν τῶν αἰσθημάτων
τὰ ὅποια γεννῶνται ἐκ τῆς ἀφοσιώσεως εἰς τὰ θεία. Τὰ
ἐσωτερικὰ τῶν ἐκκλησιῶν, αἱ εἰσοδοὶ τῶν μονῶν, τύποι
Ἑλληνίδων χωρικῶν παρθένων, ἀνατολικαὶ μορφαὶ ἦσαν
τὰ προσφιλέα του θέματα, τὰ ὅποια ἐπεξεργάζετο μὲ μίαν
ὁμοιότητα χρώματος ἀλλὰ καὶ καθαρότητα, ἥτις δι' ἄλλον
καλλιτέχνην θὰ ἦτο ἐλάττωμα, ἀλλὰ διὰ τὸν Πάλλη
ἦτο πάντοτε ἐπιτυχία. Οἱ τόποι τῆς προσευχῆς, τὰ ἱερά

τῆς λατρείας, τὰ ἀγρὰ ἔθιμα καὶ αἱ παρθενικαὶ μορ-
φαί, ἡ Ἑλληνικὴ φύσις, ἦσαν τὰ ἰδανικά τῆς τέχνης
του, καίτοι τὸ περιβάλλον ἦτο ἀναρμόδιον.

Ὁ Πάλλης ἐγεννήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκ γο-
νέων Χίων. Μετὰ τὰς ἐν Χάλκῃ ἐγκυκλίους σπουδὰς,
ὁ πατήρ του τὸν ἔστειλεν ὡς ὑπάλληλον εἰς τὰ ἐν Λον-
δίῳ καταστήματα τῶν ἀδελφῶν Πάλλη. Ἀλλ' ἡ καλ-
λιτεχνικὴ του φύσις δὲν τὸν ἀφῆκε νὰ θάψῃ εἰς τὸ
ἐμπόριον τὸ τάλαντον του. Καὶ ὁ νεαρὸς Πάλλης ἀπέρ-
χεται εἰς Παρίσιον. Ἐγένετο μαθητὴς τοῦ ἐπιφανοῦς
Γάλλου ζωγράφου Gérôme. Εἰργάσθη μὲ πολλὴν ζήλον
καὶ ταχέως ἀνεδείχθη. Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐξέμετε εἰς
τὸ παρισινὸν Salon, ἐκτὸς συναγωνισμοῦ.

Οἱ πίνακες τοῦ Πάλλη ἀνέρχονται εἰς δεκάδας, οἱ πλε-
στοὶ δὲ εἶνε μικρῶν διαστάσεων. Τὰ καλλίτερά ἐδημοσι-
εύθησαν εἰς τὴν «Πανακοθήκην», εἶνε δὲ τὰ ἑξῆς :
«Χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε». — Λειτουργία ἐπὶ
τοῦ ὄρους Παρνασσοῦ. — Ἡ παραδοχοῦσα. —
Μεγαρίτις στὴν ἐκκλησίᾳ. — Φαντασία. — Ἡ
ἐξομολόγησις. — Πωλύτρια κηρίων. — Φλέρετ. —
Τὸ ἀντίδωρον. — Δυσάρεστοι εἰδήσεις. — Τὰ Βά-